

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 11-12 (червень) 2024

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ЗДОБУВ ЧЕРГОВИЙ ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ УСПІХ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ 9 ЧЕРВНЯ 2024 РОКУ

+25%

Союз українців Румунії (СУР) здобув черговий електоральний успіх на місцевих виборах 9 червня 2024 року, досягнувши своєї мети – посилити свою присутність у структурах місцевого самоврядування в населених пунктах компактного проживання українців. Ми добилися збільшення приблизно на 25% нашого повітового та місцевого представництва!

Для нас це історичний результат, адже ніколи раніше Союз українців Румунії не мав такої великої кількості місцевих обранців у восьми повітах – Арад, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава,

Тіміш, Караш-Северін та вперше у Тульчанському повіті! Голоси, отримані нашими кандидатами, мотивують нас з наполегливо йти вперед і дивитися в майбутнє з упевненістю та оптимізмом. Часто участь у жорсткій конкурентній боротьбі на такому рівні – це вже само по собі велике досягнення.

Переобрання мерів та радників СУР, а також обрання нових кандидатів, висунутих Союзом, у деяких населених пунктах та повітах уперше, свідчить про високий рівень довіри членів української спільноти до тих, хто представляє і представлятиме їхні інтереси з відповідальністю та відданістю протягом наступних чотирьох років, а також про здатність Союзу українців Румунії послідовно відстоювати як інтереси українських громад, так і інтереси інших мешканців повітів в яких проживають українці.

Незважаючи на виборчу кампанію, в якій домінували великі партії, ми добре впоралися з жорсткою виборчою конкуренцією, досягнувши багатьох помітних успіхів.

Ми також раді, що члени української спільноти не дали себе заманити в тенета «добрих людей», які, як завжди, намагалися нас розділити, чинити всілякі перепони, в тому числі безуспішно оскаржуючи кандидатів від СУР. Це ті самі люди, багато з них «в конфлікті з законом», які, спокусившись на міраж великих грошей «з бюджету», щосили намагаються зруйнувати те, чого Союз українців Румунії спільними зусиллями досягнув за ці роки.

Ми дякуємо всім українцям і не тільки, які прийшли на виборчі дільниці 9 червня, щоб проголосувати за кандидатів Союзу українців Румунії, а також членам СУР, які своєю небайдужістю, серйозністю, рішучістю та самовідданістю сприяли досягненню цього результату. Ми продовжимо працювати над досягненням наших цілей на період 2024-2028 рр. підвищенням рівня та якості життя українців Румунії. Об'єднавшись, разом ми побудуємо ще сильнішу спільноту!

Прочитайте

- ❖ Хроніку діяльності СУР
- ❖ Культурна діяльність Союзу
- ❖ Україна відзначатиме 28-му річницю прийняття Конституції
- ❖ Сходження Святого Духа
- ❖ День вчителя в Румунії
- ❖ Круглий стіл на тему прав нацменшин у Марамороській філії СУР
- ❖ Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії»
- ❖ Негостинські бувальщини

УЧАСТЬ ТІМІСЬКОЇ ФІЛІЇ СУР У ТРЕТІЙ РОБОЧІЙ ЗУСТРІЧІ URBAST

Союз українців Румунії підтримує біженців у Тімішоарі, місті, яке з минулого року є частиною міжнародного проекту WELDI, ініціативи, що реалізується в багатьох інших європейських містах у таких країнах, як Нідерланди, Франція, Португалія, Іспанія, Бельгія, Італія, Польща та Хорватія.

Основна мета проекту WELDI – розробити план дій для біженців і мігрантів, які прибувають до міста на березі річки Бега, запропонувавши їм гідні умови прийому та необхідну підтримку для інтеграції в суспільство.

В рамках цього проекту була сформована робоча група під назвою URBAST,

до якої увійшли представники Дирекції соціальної допомоги, місцевих державних установ, неурядових організацій та Тіміської філії Союзу українців Румунії.

URBAST має на меті сприяти розробці інтегрованого комплексу заходів для досягнення стійких змін шляхом обміну найкращими практиками та надання інклюзивних та ефективних послуг для іноземних громадян, які мають право на проживання в Румунії.

У третій робочій зустрічі URBAST від імені СУР Тіміш взяли участь голова, професорка Марія Сабо-Кондрей, яка також є шкільним інспектором з української мови Шкільного інспекторату повіту Тіміш (ШІП), та перший заступник голови Міхаєла Бумбук.

Проект сприяє співпраці між різними представниками служб, підпорядкованих Міській Раді та Мерії Тімішоари, а також установами та неурядовими організаціями, які надають допомогу біженцям та мігрантам. Це забезпечує спільні зусилля для їх ефективної інтеграції в місцеву громаду.

5 червня, делегація українських вчителів Сучавського національного коледжу ім. Міхая Емінеску здійснила важливий візит до Боянського Ліцею «Лідер», Чернівецької області, Україна. Ця зустріч є частиною освітнього проекту співпраці «Сусіди у об'єднаній Європі», який має за мету багатосторонню співпрацю між цими двома навчальними закладами.

До сучавської делегації входили вчителі Анамарія Попеску, Делія Мартіняк, Лумініца Штефанел, Марчела Гопулеле, Ана-Марія Дівісевич, Ана-Марія Тимофічук, Діана Сірецянь, у супроводі директора, проф. д-р. Сільвії-Коріни Нуцу. Візит включав участь у емоційній художній програмі, яка була названа «Прощавай, початкова школа», у якій виступали учні IV-го класу та фольклорний гурт «Надія» під координацією проф. Олени Тома.

В рамках заходу, був відновлений протокол співпраці між Сучавським національним коледжем ім. Міхая Емінеску та Боянським Ліцеєм «Лідер», а делегація зробила духовні зупинки у Боянському жіночому монастирі «Різдво Богородиці»,

ВІЗИТ ДО БОЯНСЬКОГО ЛІЦЕЮ «ЛІДЕР», ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ, УКРАЇНА

де знаходиться чудотворна ікона Святої Діви, та у церкві «Успіння Богородиці», яка була побудована нащадками книжника Іоана Некулче. Тут вчителі відвідали музей

церкви та вшанували пам'ять Ієраклія Порумбеску, який служив у цьому святому місці.

У заході брали участь представники місцевої адміністрації, румунської спільноти Чернівецької області та румунської дипломатії в Україні, в тому числі Ніколає Дан Константін, Консул/Повноважний міністр Генерального Консульства Румунії в Чернівцях, Ольга Сафій, методист Центру Якості Знань, Департаменту Освіти та Науки Чернівецької Військової Обласної Адміністрації, Василь Бабі, заступник мера комуни Боян, Марія Тоакє-Андрієш, публіцист та

есеїст з Чернівецької області, голова товариства «Румунські Пані». Вся аудиторія була свідком уявної подорожі історією населеного пункту та боянського ліцею, яку представили учні школи.

Делія Мартіняк зачитала послання голови Сучавської філії СУР Іллі Саучука, шкільного інспектора української мови меншини в Сучавському повітовому інспектораті освіти, підкресливши відкритість організації до співпраці та підтримки освітніх заходів.

Після попереднього візиту делегації Боянського Ліцею «Лідер» до Сучави, вони милувалися муралом на стіні бібліотеки ліцею, який є символом солідарності з українським народом. На знак взаємності на стіні Боянського Ліцею було намальовано картину, що символізує мир, злагоду та дружбу між двома сусідніми народами.

Обмін досвідом став важливим кроком у зміцненні відносин між двома громадами, продемонструвавши взаємну прихильність до плідної та довготривалої співпраці у галузі освіти.

КРУГЛИЙ СТІЛ НА ТЕМУ ПРАВА НАЦМЕНШИН У МАРАМОРОСЬКІЙ ФІЛІЇ СУР

Круглий стіл за участю численних представників української меншини в Румунії відбувся в приміщенні філії Союзу українців Румунії в місті Сігету Мармацієй з нагоди ознайомчого візиту до повіту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця та Омбудсмена Румунії Ренати Вебер з метою вивчення стану дотримання прав осіб, які належать до національних меншин, в Україні та Румунії.

У дискусіях взяли участь представники керівництва СУР, в тому числі голови філій, шкільні інспектори з питань української меншини в Марамороському, Сучавському та Тіміському повітах, директори та вчителі шкіл з українською мовою викладання, мери та члени сільських рад від СУР у населених пунктах Марамурешу, в яких більшість населення становлять українці.

Голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький представив діяльність Союзу, розповів про те, як СУР сприяє просуванню прав та інтересів українців Румунії, підтримує та розвиває етнічну, культурну, мовну та релігійну ідентичність, збереженню культурної спадщини та дотримання традицій і звичаїв серед української меншини, розвиває партнерські відносини з державними закладами, релігійними установами, школами тощо, сприяє розробці та впровадженню численних проєктів у різних галузях, докладає значних зусиль для підтримки та розвитку освіти рідною українською мовою в Румунії.

Шкільні інспектори української меншини представили законодавчу базу навчання мовами нацменшин, а також заходи, що вживаються румунською державою для інтеграції дітей українських біженців у румунські школи. Вони також розповіли про активну участь СУР у забезпеченні якості освіти українською мовою, включаючи надання сучасного обладнання та цифровізації українських шкіл та ліцею.

Представники української спільноти в Марамуреші також озвучили низку проблем, з якими вони наразі стикаються та попросили підтримки Омбудсмена Румунії у виявленні та впровадженні найбільш ефективних і сталих рішень для уникнення поглиблення цих проблем.

175 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ ПАНАСА МИРНОГО

25 травня відбулося відзначення «175 років від дня народження класика української літератури Панаса Мирного», організоване Клузькою філією Союзу українців Румунії у партнерстві зі спеціаліза-

цією української мови та літератури клузького філологічного факультету. З першою доповіддю «Панас Мирний – біографічний огляд» виступила студентка першого курсу української спеціалізації Анастасія Федурян, яка розповіла присутнім про життя і творчість

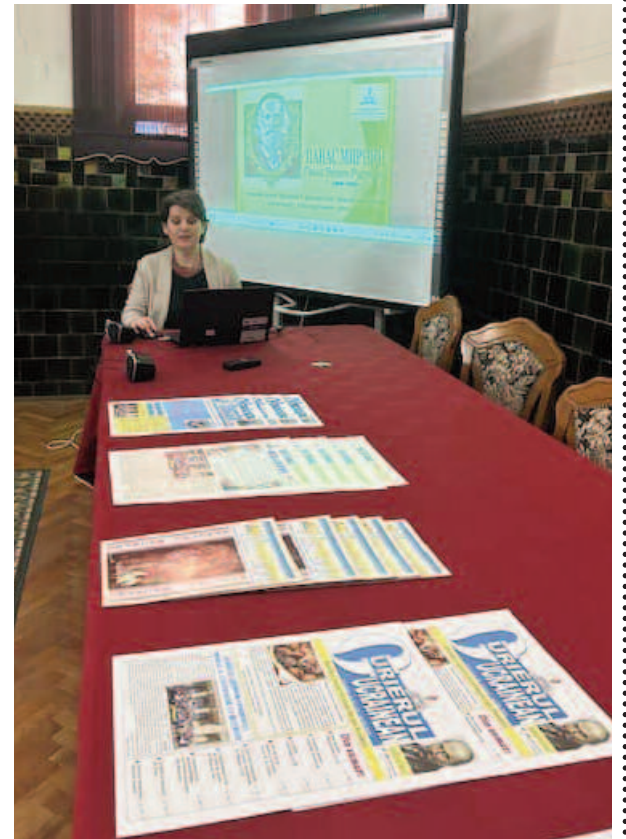

Панаса Мирного: «Панас Мирний увійшов в історію української літератури як автор психологічної прози в період розквіту реалізму. Розпочавши свою літературну діяльність із традиційних для першої половини XIX століття жанрів, у період мистецької зрілості він створює широкі епічні полотна», – зазначила вона.

Друга доповідь під назвою «Панас Мирний – автор реалістично-психологічної прози» була зачитана лект. д-р. Міхаєлю Гербіл, в якій розкрито аспекти пов'язані з тематикою творів, специфічність стилістичних прийомів та нової художньої реальності, запропонованої письменником-реалістом: «Інтерес і увага, спря-

мовані на розмовну мову, побутові деталі, прагнення показати кожне явище в контексті історії і з корінням у минулому представляють собою деякі риси поетики Мирного».

Теоретичну частину завершили два документальні фільми, присвячені життю та літературно-громадській діяльності Панаса Мирного, які викликали захоплення в присутніх.

Теоретичну частину завершили два документальні фільми, присвячені життю та літературно-громадській діяльності Панаса Мирного, які викликали захоплення в присутніх.

Теоретичну частину завершили два документальні фільми, присвячені життю та літературно-громадській діяльності Панаса Мирного, які викликали захоплення в присутніх.

СЕМІНАР ДЛЯ МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ «ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ»

Молоді українці з Решіци, Корнуцелу, Селбеджелу Ноу та Саку взяли участь у тренінгу про переваги та небезпеки використання соціальних мереж, який відбувся 19-21 квітня в Пояна Мерулуй. Ініціатива Караш-Северінської філії Союзу українців Румунії підкреслила важливість визначення ознак правдивої та неправдивої інформації в Інтернеті.

Захоплюючу презентацію, що супроводжувалася практичними вправами зі створення контенту, графіки та копірайтингу, провів студент 3-го курсу Овідіу Греку під безпосереднім керівництвом лектора доктора Сільвії Фіреску, професора кафедри філософії та комунікаційних наук Західного Університету м. Тімішоара.

«Це актуальна тема, яка також спонукала нас організувати тренінг на тему соціальних мереж. Я радий, що це була зустріч, на якій молодь була надзвичайно сприйнятливою до поданої

інформації, а практична частина мобілізувала всіх присутніх.

Це також була гарна можливість поспілкуватися, молоді люди мали змогу познайомитися один з одним та використати свій вільний час для походів, не випадково Пояна Марулуй вважається місцем з найчистішим повітрям в Європі», – сказав голова Караш-Северінської філії СУР Даніель Басараба.

Діти – це наша радість, вони наповнюють наше життя глибоким змістом, це найцінніший дар не лише для сім'ї, а й для всієї спільноти. Саме тому, окрім підтримки родини, молоде покоління потребує підтримки всієї спільноти. Діти – це майбутнє, це шанс на краще майбутнє, і ми зобов'язані бути поруч з ними!

Діти залишаються пріоритетом для Союзу українців Румунії, який завдяки численним заходам та проектам протягом багатьох років підтримує освіту рідною мовою. Ми інвестували в оснащення та модернізацію шкіл і дитячих садків, адже спільнота, яка поважає своїх дітей та інвестує в їхню освіту, забезпечує своє майбутнє. Саме тому ми робимо все можливе, щоб забезпечити нашим дітям оптимальні умови для навчання та розвитку, створювати можливості для відкриття нових горизонтів як для дітей, так і для громад, в яких вони ростуть.

ВІТАННЯ ГОЛОВИ СУР З НАГОДИ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

У цей день ми подумки і серцем поруч з дітьми в Україні, чиїх дитинство було вкрадено путінським режимом, які втратили друзів і однокласників, чиїх дитячі садки, ігрові майданчики і школи були зруйновані, чиїх спогади і будинки були знищені російськими ракетами. Багато з них зараз перебувають в Румунії, а СУР був і залишається поруч з ними, намагаючись забезпечити їм

безпеку, моральну і матеріальну підтримку, але, перш за все, повернути усмішку на їхні обличчя, промінь світла і надію на завтрашній день у кращому світі.

На жаль, через обмеження передвиборчої кампанії, цього року Союз українців Румунії не зміг організувати 1 червня спеціальні заходи, присвячені Міжнародному дню захисту дітей, до яких звикли українські діти і не лише по всій країні. Однак, ми запросимо молодих членів нашої громади, а також дітей біженців з України, взяти участь у багатьох спеціальних заходах у найближчий час. Цього року ми знову готуємо для них багато цікавих сюрпризів, запропонуємо незабутні моменти і захоплюючі пригоди, події просто неба та веселі ігри.

Бажаю всім дітям рости в добрі та радості, бути безтурботними та щасливими!

Вітаю всіх дітей та батьків!

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ПІДТРИМУЄ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ КЛУЗЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

7 червня на філологічному факультеті Клузького університету ім. Бабеша Бойої відбулася церемонія нагородження студентів, які представили доповіді на Науковій сесії студентів, магістрів і докторантів, що відбулася 24 травня. Уже традиційно, наукова сесія з року в рік об'єднує студентів, захоплених різними темами, які охоплюють широкі галузі досліджень (мова, література, культура та цивілізація, діяхронічні та синхронічні зв'язки), і які представляють присутнім результати своїх досліджень, даючи можливість щоразу плідно обмінюватися ідеями між студентами та викладачами-координаторами.

І цього року порадували своїми роботами студенти спеціалізації української мови та літератури кафедри слов'янських мов та літератур, кращі з яких були нагороджені.

Перша премія – студентка третього курсу Джессіка Білчек представила доповідь «Мотив віри і невіри у творчості Івана Франка», яку координувала лектор д-р Міхаєла Гербіл, надзвичайно складна робота з численними релігійними та філософськими висновками, що свідчить про дуже добре знання обговорюваного питання.

Друга премія – студент другого курсу Іван Папарига представив дуже цікаву та задокументовану роботу про «Парфумерну індустрію в Україні», під керівництвом лектора д-р Крістіни Сілагі, здійснивши подорож у минуле, починаючи з моменту виникнення в 1954 році першої парфумерії в Харкові, відомої як «Парфумерія Ефект», а потім, у 1960 році, Парфумерної фабрики у Львові.

Друга премія – Серджу Шофінец представив роботу «Вплив угорської мови на українську говірку в Реметах (Марамуреш)»,

яку координував доцент д-р Іван Гербіл. Робота була зосереджена на представленні деяких аспектів, пов'язаних з історією місцевості Ремети, присутністю угорського населення в цих місцях, наслідками співіснування двох мовно різних спільнот на одній території.

Третя премія – вражаючою доповідь студента Михайла Романюка «Криза Голодомору в українській літературі», координована лектором д-р Міхаєлою Гербіл. У роботі висвітлено один із найчорніших періодів в історії України – Великий голод 1930-х років, який за жахом можна порівняти з Голокостом.

Як завжди, Союз українців Румунії Клузька філія, підтримує студентів спеціалізації «Українська мова та література», вручивши їм призи у добірках книжок.

Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії»

У Сучаві пройшов XIV-ий Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії».

Сучавський Національний коледж ім. Міхая Емінеску, в періоді 24-26 травня 2024 року, організував у партнерстві з Сучавською філією Союзу українців Румунії, представленою головою Іллею Саучуком та Міністерством освіти Румунії XIV-ий випуск Національного конкурсу «Історія та традиції українців Румунії», який зареєстрований у Календарі національних шкільних олімпіад та змагань. Конкурс був ініційований шкільною інспекторкою Лучією Міжок.

У змаганні взяли участь 130 учні з повітів Румунії, в яких компактно проживають етнічні українці. Вони представили або надіслали цікаві есе та фотографії, виконали пісні, танці та представили коротенькі вистави про різні традиції, обряди, а також народні костюми, яких вони успадкували від своїх дідів та прадідів. Головною метою конкурсу є збереження етнічної та культурної ідентичності української меншини, заохочення молоді до вивчення традицій своїх батьків та дідів, заохочення їх писати есе про традиції та обряди специфічні їхньому селу, місту або повіту, спілкуватися між собою

Валентин Янош, директор будинку культури студентів Сучавського університету імені Штефана Великого, член – Кармен Кришмар,

Мене захопили сценки про традиційні свята, українська музика і танці, що сприяли кращому розумінню самобутності та душі цього народу.

Центральною темою для реферата та презентації я обрала історію українців села Дарманешти, адже я тут живу і люблю своє село. Це нагадало мені про цінність збереження культури і традицій, адже традиції є невід'ємною частиною нашої ідентичності та допомагають нам зрозуміти звідки ми походимо і хто ми є. Я рада, що проводяться такі заходи, які не дають нам забути звичаї та цінності наших предків і про унікальність кожного народу.

вчителька початкових класів Байнецької школи. Конкретними цілями конкурсу були: інтенсифікація стосунків між українцями, які проживають в Румунії через пізнання специфічних традицій кожного регіону та виділення спільних елементів; виховувати повагу як до

цінностей власної культури, так і до цінностей інших культур; сприяння міжкультурному діалогу як процесу, за допомогою якого молодь розвиває здатність діяти в максимально складному культурному середовищі; зміцнення партнерських відносин між школами та представниками повітових організацій СУРу з метою розвитку добрих відносин. Конкурс проходив у чотирьох розділах: фотографія, есе,

презентація певного звичаю або обряду, презентація народного костюму. І цього разу конкурс пройшов успішно. У ньому взяли участь понад 130 учнів середніх та старших класів.»

Александра Беженар, учениця XI-го класу Сучавського національного коледжу імені Міхая Емінеску взяла участь у конкурсі у розділі есе: «Участь у ньому була досвідом, який мені давав безліч яскравих емоцій. Кожна презентація була відкритим вікном у культурне багатство і традицій українського народу. Кожен учасник висвітлював унікальні та захоплюючі аспекти української історії та традицій, від давніх звичаїв до визначних подій історії».

та ознайомитися з традиціями інших регіонів Румунії, де проживають етнічні українці. Конкурс має чотири розділи: есе, фотографія та презентація певного звичаю чи обряду рідної місцевості, презентація народного одягу. Всі учні отримали диплом за участь, а найкращі есе, фотографії та виступи були премійовані.

Делія Мартіняк, вчителька української мови Сучавського національного коледжу імені Міхая Емінеску, координаторка конкурсу, подає деталі про хід конкурсу та його мету: «Традиції, звичаї, народні костюми та фольклор – це безцінний скарб, який визначає націю, робить її неповторною та безсмертною. Культурні елементи і народні традиції виникли з досвіду і мудрості життя, з радощів і горя людей, з їх надії і туги, з любові до прекрасного. Національний конкурс «Історія та традиції українців Румунії» має на меті заохотити юних учасників намагатися пошукати в «бабусиній скрині з приданим» та відкрити фольклор і традиції щоб скористатися цією безцінною спадщиною. За рішенням Міністерства освіти було утворено центральну комісію національного конкурсу «Історія та традиції, українців Румунії», до складу якої увійшли: голова – Анджела Робу доцент філологічного факультету Сучавського Університету ім. Штефана Великого; виконавчий голова – Янко Губані, радник в Міністерстві освіти, секретар – Сілевія-Коріна Нуцу, директорка Національного сучавського коледжу імені Міхая Емінеску; член – шкільний інспектор Ілля Саучук Сучавського шкільного інспекторату; член – шкільний інспектор Лоредана Чейка, член – Лариса Петрецька, викладачка Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка у Сігету-Мармаціей, член –

Юстина Бабір, учениця XII-го класу Сучавського національного коледжу імені Міхая Емінеску, отримала першу премію у розділі артистичний момент. Вона виконала пісню «Буковино ти зелена».

Марія Сандуляк, учениця XI-го класу Серетського технічного коледжу імені Лацку Воде, яку підготувала викладачка укра-

їнської мови Антонета Крайнічук, взяла участь в конкурсі та представила народний жіночий одяг села Шербівці. Ось її думки: «На конкурсі я одягла сорочку, яку вишила моя сестра. Я теж вишиваю жіночі та чоловічі сорочки. Ми вишиваємо різні моделі на білому полотні. До вишитої сорочки жінки з нашого села одягали чорну оксамитову спідницю, також з гарною вишивкою. Спідниці підперезували барком. У холодну погоду жінки одягали кожух. Кожух успадкувала від моєї бабусі. Йому вже багато років. На голові я мала гарну хустку, яка доповнює народний одяг. На ногах я мала шкіряні постопи і вовняні панчохи. Я дуже пишаюся тим, що в нашій сім'ї збереглася ця традиція. Я отримала першу премію за презентацію народного костюма. Я дуже рада що зуміла завоювати це місце. Мене нагородили дипломом та певною сумою грошей. Хочу щиро подякувати організаторам.»

**Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія**

(Продовження на 11 стор.)

МІЙ СУСІД – ПАН ГАНЬКО

Хочу написати про пана Михайла Волощука – поета, художника, диригента, пісняра, дуже талановиту людину. Пан Ганько, так як ми всі його знаємо, мій сусід, п'ята хата від мене, в Негостині. Маємо нагоду зустрічатися часто, живемо близько негостинської школи, заходимо до близького нашого магазину і часом розповідаємо «байки». Пан Ганько – великий і справедливий українець, все, що він робить, то приходить від чесного серця. Колись, як був молодий, то керував і українськими вокальними гуртками «Негостинські квіти», «Негостинські голоси» і навіть складав вірші і клав на музику для них.

Михайло Волощук народився 12 січня 1934 року. На початку року сповнив 90 літ. Не було легким його життя, перебув тяжкі часи – друга світова війна, голод, та пан Ганько завжди був дуже оптимістичним і це йому допомогло в житті. В молодих роках

працював в місті Ватра Дорней, а як вийшов на пенсію, то прийшов до свого рідного села Негостини і тут газдує. Дуже любить малювати і дуже гарні картини виходять з-під його пензля, у нього дома повна хата картин, це велика експозиція. Хто приходить до нього, має що бачити, можна забути свої очі там. Вміє грати на акордеоні, на мандоліні, а як зустрічалися десь на день народження у наших друзів, то пан Ганько розвеселявав атмосферу своїм акордеоном і складав гумористичні вірші дуже легко. У його творчому доробку поетичні збірки: «Крок у безконечність» «З руїн і попелу» «Ідилія» «На берегах надії» «Розумний папуга» та інші. А остання збірка то «Сміховинки», котра вийшла недавно, а пан Ганько дуже радий нею, бо то його праця. Деколи був і хворий, та його оптимізм зробив здоровим, і перейшла слабкість. Як настали теплі дні, весна принесла велику радість, вийшли його гумористичні вірші.

Почав роздавати своїм знайомим гарну книгу. І я дістала «Сміховинки». Здибаємося біля його хати, а пан Ганько з косою у руках косить траву у шанці. Я аж здивувалась і побажала багато здоров'я і щоб Бог допомагав і далі. Кожний господар дбає, щоби перед його воротами було гарно і чисто, так зробив і пан Ганько. Потім сів на колесо і поїхав роздавати свою книжку і українську пресу. Я його спіймала на фотографії, бо це велике диво, у 90 літ косить і їде на колесі, як молодий парубок. У пана Ганька ще є добрі друзі і вони зустрічаються в центрі села, а часом, коли гарна погода надворі, вони сідають на колесо і їдуть на шпацир навкруг села, або у ліс, або у Кордун, і там збирають всяке зілля на чай. Пан Ганько ще їде і до міста Серет на базар, або зустрічатися з іншими своїми українськими друзями.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Національний конкурс «Історія і традиції українців Румунії»

(Продовження з 10 стор.)

Данієла Креженовська, учениця X-го класу українського відділу Серетського технічного коледжу імені Лацку Воде, яку підготувала теж викладачка Антонета Крайнічук, зайняла друге місце у розділі презентація українського народного жіночого одягу села Негостина. Вона поділилася своїми враженнями: «Негостинці приділяють велику увагу і честь народному костюму. Кожна жінка вишивала собі сорочку. Сорочка у жінок, як і в чоловіків, має символічне значення, вважається оберегом від злих сил та недоброго ока. Жіночий костюм нашої місцевості складається з кількох головних елементів: сорочка з домотканого полотна, вишита традиційними мотивами, талія оперезана вовняним поясом, вовняна гор-

ботка та кептар. Кожна жінка вишивала собі сорочку. Сорочку прикрашали різними візерунками. Для дівочих сорочок вживали більш яскраві кольори. Жінки прикрашали голову хусткою, а дівчата прикрашали волосся гарним віночком.

Взуття виготовляли зі шкіри, це були постоли або чоботи. У мене були постоли. У холодну пору року жінки одягали кожух або кептар. У мене був кептар. На конкурсі отримала 2-е місце, я дуже рада. Я вперше брала участь в цьому конкурсі. Тут можна було побачити і почути дуже багато прекрасних речей. До наступного року я докладу ще більше зусиль, щоб отримати першу премію.»

З Марамороського повіту у конкурсі взяли участь учні Українського ліцею імені Тараса Шевченка, координаторки Лариса Петрецька та Анджеліка Мікулайчук, учні школи села Вишня Рівна, координаторка Мар'яна Климкович та села Ремети, координаторка Ана-Марія Ковач, а також учні інших шкіл у розділах есе та фотографія. Учні представили гарні українські пісні, звичай й танці.

День вчителя в Румунії

ГОЛОВА СУР НАДІСЛАВ ВІТАННЯ З НАГОДИ ДНЯ ВЧИТЕЛЯ

Щороку, 5 червня, відзначаємо День вчителя, на знак вдячності нашим вчителям, які навчають наших дітей, надихають їх і прокладають їм нові шляхи. Це гарна нагода замислитися над роллю школи та вчителів у формуванні майбутніх поколінь і побудові кращого та більш справедливого суспільства.

У сучасному суспільстві вчителі відіграють надзвичайно важливу роль, не лише освітню, але й формуючу та надихаючу, адже вони терпляче та віддано навчають, надихають та допомагають молодим поколінням робити правильні вибори, а також формують майбутніх лідерів.

Саме тому хочу висловити найщиріші слова вдячності всім вчителям як українським, так і румунським, які своєю щоденною працею створюють сприятливе середовище для розвитку кожної дитини, для набуття нею нових знань, умінь та навичок.

Хочу висловити щирі подяку всім вчителям, які прищеплюють своїм учням любов до української мови, вчать дітей цінувати та поважати історію, культуру, традиції та звичаї українців Румунії!

Я особисто, і Союз українців Румунії є і завжди будемо поруч з вами для успішного подолання усіх сучасних та майбутніх викликів.

ПРОФЕСІЯ ВЧИТЕЛЯ Є ОДНІЄЮ З НАЙВАЖЛИВІШИХ, НАЙКРАЩИХ ТА, ВОДНОЧАС, НАЙСКЛАДНІШИХ

День вчителя відзначається в Румунії щороку 5 червня, в день народження великого педагога Георга Лазара, засновника сучасної румунської освіти. Вихідний день для учнів, вчителів та працівників освіти був встановлений законом у 2007 році. День вчителя відзначається в усіх державних, приватних та конфесійних навчальних закладах румунської системи освіти.

Представимо кілька думок українських вчителів з Румунії, яких ми запитали чому обрали цю професію та які задоволення вона їм приносить. Висловлює свою думку та вдячність педагогам з нагоди Дня Вчителя й студентка Джессіка Білчек.

На думку Антонети Крайнічук, вчительки української мови Серетського технічного коледжу імені Лацку Воде Сучавського повіту, найважливішим фактором у школі, живим прикладом для учнів, є сам вчитель: «Робота, що пов'язана з викладанням, завжди вважалася дуже складною, але в той же час поважною діяльністю. Процес навчання нерозривно пов'язаний з процесом виховання. Педагог не тільки той, який надає учням інформацію, він насамперед виховує моральну, вільну, самостійну особистість. Дуже гарно цю про-

фесію учителя описав теоретик педагогіки Соловейчик: «Він актор, але його глядачі і слухачі не аплодують йому. Він скульптор, але його роботи ніхто не бачить. Він лікар, але його пацієнти рідко дякують за лікування та далеко не завжди бажають лікуватися. Де ж йому взяти сили для щоденного натхнення? Тільки в самому собі, тільки у свідомості величчя своєї праці. Порада вчителям... терпеливості. Не забувати, що любов та повага учнів до вчителя може зробити справді дива в справі навчання та виховання».

«Цього року виповнюється 18 років з моменту мого долучення до складу вчителів Серетського ліцею імені Лацку Воде. Відразу ж після закінчення філологічного факультету Сучавського університету імені Штефана Великого, спеціальність – українська мова та література та румунська мова, я почала працювати вчителькою української мови. Народилася я у буковинському українському селі Негостина, в родині українців і формувалася у духовному середовищі, позначеному традиціями і народними звичаями. Любов до цієї професії, мабуть, успадкувала від маминої сестри, тітки Марії, яка працювала вчителькою історії та географії в гімназійній негостинській школі, де я навчалася, яка мала важливу роль в моєму формуванні та вихованні. Також важливу роль в моїй вчительській професії мала моя вчителька Климентина Сердинчук, людина з особливими якостями: добра, люб'язна, терпелива, талановита, вимоглива та справедлива. Цій людині я дуже вдячна і завжди стараюся довести, що її сили та старання не були витрачені даремно. Основою знань української мови була загальна школа села Негостини, де взірцем стали вчителі Євсебій Фрасенюк та Іван Кідещук. Також великий вплив щодо обрання цієї професії мав вчитель Микола Майданюк, який вірив у мої сили і

те, що я зможу стати добрим вчителем. Першими кроками в моїй вчительській професії керувала пані Лучія Міжок, вчителька української мови і тодішня інспекторка з української мови. Список людей, які вплинули на мою професію, дуже довгий. Цим людям сьогодні я складаю щирі подяку та низький уклін».

Марія Папарига, директорка гімназійної школи села Вишавська Долина Марамороського повіту говорить про те, що означає для неї бути вчителем: «Чому люди вибирають ставати вчителями, чому вони вибирають цю роботу для свого життя? По-перше, думаю тому, що міркують і планують якнайкраще вплинути на життя своїх учнів та їхнє майбутнє. Вважаю, що бути вчителем це не лише робота, за яку ми отримуємо зарплату, це не лише наша щоденна програма, але я вважаю, що бути вчителем це стиль життя. Тому що ця робота означає і дуже багато переживань, і дуже багато емоцій щодо успіхів учнів, яких ти виховуєш. Ще одна думка полягає в тому, що якщо хтось дуже бажає стати учителем, він не може спочатку ясно усвідомлювати яка це серйозна робота. Лише тоді, коли починає працювати з учнями, дає собі справу, що до цієї професії треба ставитися не лише з розумом та роботою, а навіть зі всією душею. Бути вчителем означає разом із дітьми радіти, разом із ними сумувати та дуже, дуже приємно пізніше бачити як твої колишні учні вже виростили, стали дорослими людьми і віддають тобі ту повагу, яку ти насправді заслуговуєш за те, що допоміг їм стати такими людьми. Хочу сьогодні побажати всім вчителям багато здоров'я, багато сили до роботи і багато добрих результатів в їхній роботі. Не востаннє хочу подякувати й моїм вчителям, які направили мої кроки, щоб обрала цю професію і дали мені дуже добрий приклад».

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

(Закінчення на 9 стор.)

Навесні празнуємо найбільший празник християнський – Воскресіння Христове, коли вся природа воскресла до життя, а людина покликана, щоб і вона воскресла із гріха. Літом наша церква празнує другий Великдень, вогненний Великдень – Сходження Святого Духа у вигляді Вогнених Язиків на Апостолів. Цей празник оживляє і освячує нас через Духа Святого, через того самого Духа якого прийняли Апостоли та який оновлюється нам, підтримуючи наше духовне життя аж до кінця віку. Дух Святий походить від Отця та був посланий Сином після Вознесіння на Небо на Святих Апостолів у день П'ятидесятниці коли вони знаходилися у Єрусалимі. Наслідком цієї дії було хрещення великої кількості людей та створення першої християнської Церкви, яка причащає того самого Духа всім людям, які бажають прийняти Його. Можна заприпитати, що Апостоли дістали Духа прямо з Неба, а люди, які бажали дістати Духа, прийняли Його через Апостолів, а ми сьогодні приймаємо Духа Божого за посередництва Церкви, або Святих Тайн. У нашій Церкві є сім Святих Тайн, через яких приймаємо Святого Духа: Хрещення, Миропомазання, Сповідь, Євхаристія, Священство, Вінчання та Маслосвятіє. Треба уточнити, що наступні тайни є необхідними для спасіння: Хрещення, Миропомазання, Сповідь та Євхаристія, але є Тайни, яких приймає лише одна частина людей: Священство, Вінчання та Масло-

Сходження Святого Духа

святіє. На мою думку, Тайна Священства є дуже важливою, тому що без цієї Тайни, християни не могли б отримати ті інші тайни. Так що можна сказати, що через Священство відбувається П'ятидесятниця кожного з нас. Тайну Священства встановив самий Христос у неділю воскресну, коли зайшов до Апостолів через закриті двері, дихнув на них та відправив їх розв'язувати людські немочі та гріхи, перетворив їхню місію із

учнів на апостолів. Отож, Тайна Священства є Божим Даром, який причащає нас Духом Святим. Священник є той, котрий бере мале немовлятко та охрещує його, це тайна Святого Хрещення і оновлення людини «водою і Духом» (Ин. III.5) до нового християнського життя, а потім відразу причащає новоохрещеного Святим Причастям, без якого немає вічного життя. Священник є той, який молиться за маленького християнина і навчає його духовної науки, щоб зростав і духовно. Священник розв'язує його у Тайні Сповіді, у якій Бог прощає людину та оздоровлює її душевно і тілесно. Священник є той, який через Вінчання зв'язує чоловіка та жінку, і цей зв'язок неможливо ніколи розв'язати, тому що з молоді сім'ї народжується нове покоління людей. Священник є той, який слухає всі скорботи та неприємності людини, стараючись поради її та молитися за неї. Священник є той, який провадить у молитві християнина до останньої дороги земського буття, запечатуючи гріб до останнього пришествя Ісуса Христа. Священник мусить перетерпіти всяку скорботу, спокусу, неприємність, людський суд, щоб завершити найважливішу місію, яку Бог йому вручив, а саме: бути посередником між Небом і Землею, щоб на всіх зійшов Дух Святий.

Отець Іван ЮРЧА

ПРОФЕСІЯ ВЧИТЕЛЯ Є ОДНІЄЮ З НАЙВАЖЛИВІШИХ, НАЙКРАЩИХ ТА, ВОДНОЧАС, НАЙСКЛАДНІШИХ

(Продовження з 8 стор.)

Студентка третього курсу Клузького філологічного факультету Джессіка Білчек висловлює свою думку про вчителів, які були прикладом для неї та прищепили їй любов до рідної української мови: «Про вчителів можна дуже багато говорити. Вони нас вчать, наставляють і скеровують наші дитячі кроки, а іноді стають настільки близькими до душі, що впливають на наші рішення та майбутнє. Я вважаю, що учні отримують величезну користь, коли вчителі відкриті до нових співпраць, завдяки яким розвивається талант школярів. З радістю пригадую моменти, коли вчителі готували мене до олімпіад та конкурсів. Це були довгоочікувані моменти кожного шкільного року і зараз прекрасно розумію, як це все збагатило мене. Учні, взагалі, помічають відданість вчителів, вони її відчувають і саме це їх притягує до навчання. А ще вчителі мають силу надихати, і я дуже щаслива, що мої вчителі стали прикладом для мене і порадили йти за покликанням душі. Коли пригадую афоризм Григорія Сковороди «що вподобав, на те й перетворився», у пам'яті появляються картини мого минулого, які підтверджують вірність цих слів. Пам'ятаю, як все почалося з першого конкурсу декламування української поезії, до якого підготувала мене пані Мірела Семенюк. Рік пізніше, пані Мар'яна Климкович повірила в мої сили і підготувала мене до першої моєї олімпіади з української мови. А в ліцеї вчителі розвинули ще більше мої захоплення. Пам'ятаю, як пані Міхаєла Кравчук радила мені поступити на українську спеціальність філологічного факультету і за це я їй дуже вдячна. А тут, у місті Клузь-Напока, викладачі відкрили мене по-новому. Пані Крістіна Сілагі показала, що таке перекладацька робота і завдяки їй я полюбила цю галузь. А пані Міхаєла Гербіль повела мене у світ української літератури, допомогла впізнати краще українське мислення і саме вона стала натхненням багатьох моїх праць у літературній галузі. Цією нагодою хочу висловити

всім моїм вчителям свою вдячність. Щиро дякую вам за довіру, терпіння та зусилля! Ви прикрашуєте світ своїм світлом, добротою та мудрістю!»

Анамарія Ковач, вчителька української мови восьмирічної школи села Ремети Марамороського повіту працює вже понад 31 рік у своєму рідному селі. Ось її думки з

нагоди Дня вчителя: «Можна сказати, що багато поколінь перейшли через мої руки. Дуже приємно на душі, коли учні стають дорослими людьми і приходять з різних куточків світу і бажать поговорити зі мною. Вчительська праця – прекрасна, від підготовчого класу, коли складаємо букву до букви, аж до восьмого, коли вже йдуть на різні конкурси. Приємно, коли бачу, що маленький школяр читав перше речення, а вже далі робить сам перші граматичні аналізи і складає перші твори. Мені приємно бачити, як старанно читають, пишуть, як не раз приходять до мене та обіймають мене та запитують: коли у нас українська мова? Вчитель це модель характеру, золота людина, казав мій покійний батько. Справжній вчитель – це та людина, яка вміє любити, гарно говорити, поради, направити на добру дорогу, вміє потішити, хоча на душі не раз болить. Я бачу себе тільки вчителем, тому що любов до дітей сильніша за мене».

Віолета Манзур, вчителька української мови теоретичного ліцею імені Юлії Хашдеу у місті Лугож Тіміського повіту розповідає, чому вона вирішила стати вчителькою та про роль, яку вчитель відіграє у житті учнів: «Цей вибір я зробила серцем. Коли я закінчила п'ятий клас, знала, що хочу стати вчителькою української мови. Я дуже любила мою першу вчительку української мови Анну Самбор, я дуже любила спостерігати за нею, мені здавалось, що їй так легко проводити кожен день уроки. Тепер розумію скільки терпіння та витримки потрібно, щоб внести щось своє креативне, цікаве, щоб підготувати урок. Потрібно завжди бачити у дітях тільки позитивне. Професія вчителя нелегка, вона забирає багато сили та життєвої енергії, але дуже приємно бачити, що діти з радістю вітають тебе, діляться своїми таємницями. А на уроці, коли зрозуміли новий матеріал, на їхніх обличчях появляється усмішка. Я ще зрозуміла, що недостатньо досконало знати матеріал та вміти його пояснити, потрібно дітей любити, з розумінням ставитися до їх інтересів та переживань. Якщо любиш дітей, то і діти віддають любов своїх сердець. Я дуже люблю свою професію і мені важко уявити себе кимось іншим».

Александра Юрак, вчителька української мови восьмирічної школи села Мікула Сату-Марського повіту вважає, що професія вчителя є однією з найважливіших, найкращих та, водночас, найскладніших: «Ми, вчителі, не лише передаємо знання, а й виховуємо, підтримуємо та надихаємо своїх учнів. Наша робота вимагає великих зусиль, терпіння, любові до дітей, саме тому День вчителя є доброю нагодою ще раз нагадати про важливість цієї професії та висловити вдячність всім педагогам за їхню щоденну працю. В День вчителя учні та студенти традиційно вітають своїх вчителів квітами, в навчальних закладах часто проводяться урочисті заходи, концерти та виступи, присвячені вчителям. Ці заходи сприяють створенню святкової атмосфери та підкреслюють важливість професії. Ще раз вітаю всіх педагогів з Днем вчителя!»

День вчителя – це гарний привід сказати величезне «Дякую!» своїм педагогам, надіслати СМС, а якщо є можливість – подарувати квіти та обійняти.

НАСИЧЕНИЙ ОСВІТНІЙ ТИЖДЕНЬ В УКРАЇНСЬКИХ КЛАСАХ СУЧАВЩИНИ

Для українських школярів Буковини був тиждень, насичений освітніми заходами! Був «День вишиванки», час гордого носіння цього популярного символу, який відзначався українцями по всьому світу 16 травня. На знак шанси учні-українці з Сучавського повіту зазирнули до скрині зі скарбами та витягли цей талісман української нації, щоб продемонструвати його перед усіма.

Під керівництвом вчительки Зебреньук Юліани, учні Ульмської восьмирічної школи переглянули інформативні відеоролики про історію свята та обговорили важливість збереження та примноження старого традиційного костюму, характерного для цієї місцевості. Разом з вчителькою Чераселою Чорней діти з Арджелської восьмирічної школи

виготовили плакати та підкреслили символіку традиційних сорочок, детально розглядаючи орнаментальні візерунки. Учні Ульм-

ської восьмирічної школи разом з вчителькою Іриною Рауцу працювали над проектами, які вивели на перший план красу і глибину цих дорогоцінних предметів гардеробу. Під керівництвом вчительки Константини Бурсук, учні восьмирічної школи с. Палтіну організу-

вали виставку традиційних візерунків, віднайдених на дуже старих вишиванках.

15 травня українські діти Буковини відзначили «Міжнародний день сім'ї» з метою показати екзистенційну роль цього інституту в сучасному суспільстві, взявши участь у різноманітних освітніх заходах. Школярі зрозуміли, що саме в сім'ї вони завжди знаходять джерело любові, рівноваги та поваги.

ПОВІТОВИЙ ЕТАП ЧЕМПІОНАТУ З МІНІ-ФУТБОЛУ ВІДБУВСЯ У РЕШІЦІ

Радість, чесна гра та пристрасть у спортивному шоу повітового чемпіонату з міні-футболу, що відбувся в неділю, 14 квітня, в Решіці. У заході, організованому Караш-Северінською філією Союзу українців Румунії, взяли участь, щоб позмагатися, любителі футболу з українських громад Корнуцел, Копачеле, Зоріле та Селбеджелу Ноу.

Атмосфера була запальною з самого початку, а матчі стали справжньою демонстрацією пристрасті та майстерності. Після жеребкування в першому матчі Копачеле та Зоріле продемонстрували пристрасну спортивну боротьбу, яка завершилася з мінімальним рахунком 2:3. Потім енергія перемістилася на поле між Селбеджелу Ноу та Корнуцелом, де голи посипалися, завершившись вражаючим рахунком 11:4. У малому фіналі команди з Копачеле та Корнуцелу зішлись у захо-

плюючому поєдинку, який завершився з рахунком 8:4 на користь команди з Копачеле.

Кульмінацією став великий фінал між Зоріле та Селбеджелу Ноу. Після матчу, сповненого перипетій та вражаючих голів, основний час завершився з неймовірним рахунком 6:6. Далі була серія напруженого додаткового часу, і команда з Селбеджелу Ноу зуміла перемогти з рахунком 7:6, вигравши чемпіонат.

«Змагання були дуже напруженим Хвилювання, несподіванки, голи – ось що найкраще описує атмосферу цього етапу чемпіонату. Ми чекаємо на виступи переможців на національному етапі, де впродовж останніх років ми є постійною присутністю. Я дякую всім за участь та підтримку», – зазначив голова Караш-Северінської філії СУР Даніель Басараба.

УКРАЇНА ВІДЗНАЧАТИМЕ 28-у РІЧНИЦЮ ПРИЙНЯТТЯ КОНСТИТУЦІЇ

День прийняття Конституції України є державним святом – День Конституції України, стаття 161».

Конституція держави – законодавчий акт, який визначає права і свободи громадян, організацію законодавчої, виконавчої і судової влади, регулювання суспільних відносин щодо встановлення, утримання і здійснення державної влади та інші аспекти, що вважаються істотними для нормального функціонування держави. Конституція Польщі від 3 травня 1791 року (Konstytucja Trzeciego Maja) загальновідома як перша національна конституція в Європі та друга у світі після конституції Сполучених Штатів, яка вважається найбільш стислим керівним документом штатів (прийнята 17.09.1787р Конституційним конвентом США, що відбувся у Філадельфії).

Вважається, що коріння української конституції сягає часів київського князя Ярослава Мудрого, XI ст. Створена ним «Руська Правда» справді є першою відомою кодифікацією прав на території Київської Русі, яка була розроблена на основі законодавчих актів германських та англосаксонських держав Європи. Першою правовою конституцією на території України була польсько-литовська конституція, підписана 3 травня 1791 р. Щоправда, з 1795 р., після поділу країни між Росією та Австрією, закон втратив силу, але не історичне значення.

За нею першою вважається Конституція Пилипа Орлика «Пакти і конституції законів і вольностей війська Запорізького...», хоча історики сперечаються, чи була вона конституцією в сучасному розумінні цього значення. Насправді вона не мала юридичної сили, оскільки була укладена гетьманським урядом у вигнанні в молдавському місті Бендери (тоді територія Османської імперії, нині контрольована самопроголошеною державою «Трансністрія») після поразки гетьмана Івана Мазепи в Полтавській битві 1710 р.

Оригінал документа латинською мовою зберігається в Національному архіві Швеції. 5 червня 2023 року генеральний директор архіву Карін Астром Іко передала завірену копію латинською мовою Конституції Пилипа Орлика, оригінал якої зберігається у Стокгольмі та є безцінним надбанням нашої спільної історичної спадщини, представнику Держкомархіву України Анатолію Грому.

29 квітня 1918 року Центральна Рада в останній день свого існування затвердила Конституцію УНР. Однак цей документ так і не набув чинності через державний переворот гетьмана Павла Скоропадського. Слідували Конституції радянської влади. Всього радянських конституцій було чотири: 1919, 1929, 1937 та 1978 років. І хоча документ визначав демократичні свободи та вільні вибори та гарантував права людини, фактично все це не застосовувалося.

Процес формування нинішньої редакції головного Закону країни розпочався одразу після прийняття Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 року «Декларації про державний суверенітет України», і вже була створена Конституційна комісія в жовтні місяці.

За шість років було підготовлено не менше 15 її версій – довго обговорювалися, доповнювалися і вдосконалювалися робочі варіанти. Найгостріші суперечки точилися навколо питання

поділу влади в державі та власності, щодо державної символіки, статусу російської мови та статусу Республіки Крим.

Комуністи відмовилися підтримати тризуб і синьо-жовтий прапор, решта депутатів не погодилися з автономією Криму. Зрештою, досягли непростого компромісу – автономний статус

півострова і щодо української символіки.

Україна останньою з колишніх радянських республік прийняла нову Конституцію.

У червні 1996 року депутати Верховної Ради прийняли Конституцію України. Це сталося на п'ятий рік після проголошення незалежності. Народні обранці працювали вночі з 27 на 28 червня – загалом 23 години без перерви. «ЗА» проголосували 315 парламентарів.

Прийняття Конституції заклало правові основи незалежної України, її суверенітету і територіальної цілісності, стало важливим кроком у забезпеченні прав людини і громадянина, сприяло подальшому зростанню міжнародного авторитету України на світовій арені.

З моменту прийняття до Конституції неодноразово вносилися зміни. Хоча, відповідно до цього, передбачено досить жорсткий порядок внесення до неї змін і доповнень.

Серед іншого, для ухвалення змін до окремих її розділів необхідно від 2/3 до 3/4 голосів від конституційного складу Верховної Ради, а в деяких випадках Конституція не може бути змінена. Конституція України не може бути змінена в умовах війни чи надзвичайного стану.

Також відповідно до статті 64 в умовах воєнного чи надзвичайного стану можуть встановлюватися спеціальні обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Говорячи про важливість прийняття Конституції України та особливо в нинішніх умовах, Президент України Володимир Зеленський наголосив: «Слова, записані в ній у 1996 році, перестали бути історією – вони стали справді життєвими та актуальними для українців. ...слова про право на життя і свободу, честь і гідність, про цінність нашої землі... Жоден українець більше ніколи не сприйме закріплені в ньому права і свободи як щось дане нам згори. Сьогодні їх перемагають у важкій боротьбі, сповненій самопожертви і навіть ціною життя. Україна наша.

Незалежна Суверенна. Демократична. Законна. Вона була, є і буде»

Через широкомасштабне вторгнення Росії в Україну український народ по-новому зрозумів значення цінностей, закріплених у Конституції. Ворог хоче відібрати у них права, за які вони боролися століттями. Свобода, честь, гідність, життя – усі найвищі суспільні цінності, чужі та незрозумілі агресору

ПРИМІТКА:

Пилип Орлик народився 11 жовтня 1672 р. у в Косуті (нині Білорусь) і був нащадком литовсько-білоруського шляхетського роду. Початкову освіту здобув у єзуїтському колегіумі у Вільно (нині Вільнюс); згодом навчався в Києво-Могилянській академії.

Згідно з останніми дослідженнями в цій галузі, в його житті та громадській діяльності в першій половині XVIII століття можна виділити 6 періодів, коли він перебував у Молдові та Валахії (згадаємо лише кілька періодів: 1722 р. він перебуває на землі. Молдови: Хотин, Ліпкани, Дарабані, Парерита, Ясси, Бендери, Галац 1734: Каушень, Бендери, 1735-1741: Бухарест; 1739: Ясси, Бухарест; 1742: Бендери, Ясси.

Помер Пилип Орлик у Яссах 24 травня 1742 року самотнім, далеко і від рідних, і від Батьківщини. Втім, зроблене ним, назавжди залишиться в історії України, за долю якої він боровся все своє життя.

За даними авторитетного румунського історика П.Панаїтеску, тіло українського гетьмана-емігранта Пилипа Орлика спочиває в кафедральному соборі Яської митрополії.

Але насправді новий великий кафедральний собор у Яссах був побудований у XIX столітті. Згідно з даними, які зберігаються в канцелярії, собор був збудований на місці двох старовинних церков XV та XVII століть. У одній з них покоївся український гетьман. Будівництво собору розпочали в 1833 році, але в 1842 його призупинили. 23 травня 1857 року обвалився центральний звід і тривалий час недобудований храм стояв в руїнах. Лише в 1880 році будівельні роботи поновлено і за сім років завершено. Тому точне місце поховання Пилипа Орлика, на жаль, також невідоме, як і Мазепи. У цьому відношенні деякі кроки зроблені, але поки що без завершення. Можливо, настане більш сприятливий час для відновлення цих досліджень, а чому б і не із залученням Союзу українців Румунії.

Віктор ГРИГОРЧУК,
перший заступник голови
Яської філії СУР

ХВИЛИНА «СКОРБОТНОГО МОВЧАННЯ» – ПОМЕР СТАЛІН

Було це весною 1953 р., точніше у березні. Сонце щедро ogrівало землю і сніг розболівся. Мама возила на поле гній. Тато уже хворів. Він помагав мамі вдома накидати гній на сани, а решту робила вона сама. Поле не було далеко, але нім вона доїхала до нього, нім скинула вантаж, то «сніг водою стік». Кінь ледве тягнув порожні сани по болоті. У цей день помер Сталін. У село прийшла міліція, кілька партійних активістів та інші. Одні із них стояли серед села на роздоріжжі і направляли прохожих до культурного дому (камину), а інші ходили хатами і посиляли туди людей, щоб відтримати «хвилину скорботи» у пам'ять Сталіна. Сперли і маму, коли їхала мимо «камину», але кінь, молодий, наровистий, як почав гребсти ногами, то обляпав болотом того, що її спер, від ніг до голови. І так, маму пропустили з умовою, що упорається з конем і скоренько вернеться. Та мама і гадки не мала вертатися. Через якийсь час, коли заперала браму, мама побачила дівчину, яка ішла дорогою і дуже плакала.

– Не плач, Марічко, не гризися, Росія велика, має за ним хто плакати.

– Шо ви таке говорите, вуйно, най чорти за ним плачуть, не за ним я плачу, а за собою, за своєю дурною головою. Зібрали нас у «каміні», зал був повний. Говорили про Сталіна, а на кінець сказали, щоб усі встали на ноги і відтримали хвилину мовчання у його пам'ять. І коли була глибока тиша, хлопці щось там смішного шептали, а я, дура, не змогла стриматись і розреготалась на весь зал. Бідна моя голова, тепер мене заарештують, скажуть що я навмисне сміялась.

– Не бійся, не заарештують, як не зробили цього на місці. Іди спокійно додому. Видно, що це якісь порядні люди, не забули, що і вони були молоді. Справді, що порядні і розсудливі, бо могли зробити, як кажуть, «із мухи слона».

Х Х Х

Тепер, коли пишу, пригадалось мені ось ще таке. Були літні канікули. Я була у дев'ятому класі. Кожний учень повинен був відпрацювати два тижні сільськогосподарської практики у колгоспі і принести про це довідку до ліцею. І так, ми, ліцеїсти, приходили до колгоспу і там давали нам роботу. У той час був такий звичай, що перед виборами писали по парканах червоним лаком коли вони мають відбутися: «РЕ 4 MARTIE CU TOȚII LA VOT!» Певне, наближались нові вибори і нас заставили стирати старі написи. Стирати було важко. Ми пробували всіляко. Пам'ятаю, що останній напис стирали у колгоспі на брамі. Один хлопець із десятого класу здирав напис роскалем. Оскільки нас було багато, уже майже закінчили роботу, всі були добре настроєні, жартували, сміялись. Нараз, у браму заходить якийсь чоловік. Коли побачив нас, почав кричати, що ми даремно ходимо до школи, бо нічого доброго не навчилися, що ми робимо збитки із колгоспу і з нашої партії.

– Ви стираєте написи роскалем і регочете?! Ви комсомольці. Я поскаржусь де треба. У ліцеї є комсомольська організація. Вас треба покарати!

Розлючений, він побіг у правління колгоспу донести ситуацію голові колгоспу. Там було багато людей, між якими і один із наших родичів.

– Товаришу голово, ви виділи, що ці наші ліцеїсти роблять, як вони стирають напис на брамі? Це ганьба!

– Ні, не видів, як?

– Стирають роскалем і сміються.

– То піди і скажи їм хай ідуть додому, бо ти зітреш ліпше. Іване! Хіба ти не знаєш, що коли діти сміються, то все гаразд, то щастя, біда коли вони плачуть. Нехай розважаються, сміються, бо тепер їх пора, а коли будуть такі, як ми, не гризися, будуть і плакати.

І наш Іван скоренько покинув приміщення під загальний сміх присутніх. А тепер, уявімо собі: якби ось такий персонаж був присутній у залі на «хвилині мовчання» а ще, як би він мав якусь відповідальність, чи не зробив би він із мухи слона?

ЯК БИ-С ЗМОВЧАВ, ФІЛОСОФОМ БИ СТАВ

(А) Одного дня, у примарії, коли минаю попри контору Василя Сермана, двері якої відчинені навстіж, чую: «Зайдіть до мене на хвилинку, я вам дещо скажу!»

Та перш ніж розказати сказане, хочу познайомити читача з Василем. Василь Серман, який давно відійшов у вічність, був сумлінний службовець, добрий господар, мав середню освіту, був дуже побожний, любив історію, знав старослов'янський алфавіт, тому міг читати давні церковні книжки, написані цим алфавітом. Здається, розумівся і в музиці, бо керував церковним хором. Покійний професор Іван Кідещук багато спілкувався з ним. Дітей у нього не було. Після того як померла його дружина, близькі родичі продали господарство, яке купила молода сім'я, не від нас, але десь здалека. Купили, пішли у чужину і певно «розбіглися як липове клин-ня» (це тепер модно), а господарство руйнується: подвір'я заросло бурянами, плоти повалилися. Сумно коло хати, лише хвіртка скрипить, коли вітер її хитає, немов плаче за своїми господарями та ніби проклинає свою самотність.

Заходжу у контору, а Василь починає розповідати: минулого тижня, у вівторок, по обіді, о 16-тій годині, було запрограмоване партійне засідання. У назначений день, о 8-мій годині ранку, прибув до примарії із повіту якийсь партійний активіст. Тому, що мав вдосталь часу, він ходив коридором і спілкувався із громадянами, які приходили з різними справами до примарії, а також із службовцями. Зайшов він і до мене в контору. Розговорилися. От, я йому і кажу:

– Тут у нас, на Буковині... Та лиш це вимовив, як мого співбесідника немов оса вкусила: як схопитись на рівні ноги, почервонів, як буряк, вирячив очі, як цибулі, заслинівся, підвищив тон і каже: – Що ти таке мелиш, товаришу? Що за Буковина? Яка Буковина? Де пише Буковина?

– А ви йому нічого не сказали?

– Я мовчав. Чекав, щоб він висказав все і трохи заспокоївся. А тоді смішком спокійно сказав:

– Не гнівайтесь, пане-товаришу, видно, ви не любите історію, тому так сильно посварилися із нею ще десь із четвертого класу. Знаєте, а я навпаки, дуже люблю її. Недарма латинці казали «історія учителька життя» (historia magistra vitae).

Як учув щось таке, мій товариш вилетів у двері як попарений, навіть не сказав до побачення. Десь зник і більше до кінця мого робочого дня я його нігде не бачив.

(Б) Скоро після виборів нова примариха сумлінно взялась за свої службові обов'язки. Перш за все вона вирішила об'їздити свою «власність» – села Балківці, Гропени та Негостину, перевірити як іде робота в установах, знайти якісь недоліки, а головне дати дорожочні рекомендації і цим докзати свою вартість. Як за фахом вона була учителька, то перш за все приділила увагу школі. Фактично, крім школи, колгоспу, магазину, корчми та пекарні у Балківцях і селах нічого не було. Але такі поїздки були дуже вигідні, бо у той час була нестача хліба, оливи, муки, дріждів і.т.д. У той час у розпорядженні примаря був кінь, віз і візник, так що ось такі об'їзди не були дуже стомливі. Коли відвідала вперше нашу школу, то примариха дозволила собі забрати цюнайгарні квіти (вазонки), а їх у нас було багато, до примарії, щоб було видно, що примариха жінка і дуже любить квіти. Потім вона пішла по класах, хоч вона у них нераз, була, бо кілька років працювала у нашій школі вихователкою. Але тоді вона була вихователка, а тепер примариха – господарка села. Зайшла вона і до кабінету історії, де на стінах були панно, які відображали головні моменти із історії румунського народу: «Утворення румунського народу та його мови», «На варті на кордонах Європи (боротьба за незалежність)», і.т.д. і, зрозуміло, закінчувалося з панно – «Золота епоха». Коли побачила, що при вході в клас коло дверей висить панно – «Утворення румунського народу та його мови», а на другій стіні «Золота епоха», нова примариха обурилась і почала кричати на директора – Як то можна «Золоту епоху» класти саму послідну? Хто видів таке дурне? Заклич сюди скоро викладачку історії! Але в той момент мене в школі не було.

– Перекажи їй, щоб скоро все поміняла, як я вдруге прийду до школи, щоб щось таке більше не виділа.

Приходжу до школи, а директор, сміючись, переказує мені наказ примарихи.

– І ти їй нічого не сказав?

– Ні. А що я мав би її казати? Історія, хронологія – це твоя спеціальність, а зрештою, як то кажуть: «Кажі до кобили Вірую, а кобила кобилою». Шкода морочити собі голову та витрачати даремно енергію.

Без коментарів.

Марія Н. ФРАСИНЮК

КЛАВДІЯ ГРИГОРАШ – ВЧИТЕЛЬКА

відійшла у засвіти... (1938 – 2024)

Вістка про кончину земної подорожі 30 травня вчительки **Клавдії Григораш** на 86-му році життєвого проходу, глибоко засмутила не тільки її родину, але і всіх тих, котрі були їй друзями, колегами по викладацькій праці, сусідами, близькими чи далекими знайомими, всіх тих, котрі шанували її яко людину, вчительку, культурного, служителя душі та духовності свого роду/народу.

Народилась вона у мальовничому Буковинському селі Негостина, 4 вересня 1936 року, в сім'ї **Миколая** та **Анни Гуменюків**, звисних господарів громади сільської які чесною та наполегливою працею обробки землі забезпечували достатньо денний прожиток родини. **Клавдія** була єдиною їхньою дитиною, але це не завадило родичам виховати дочку у душі працелюбності, а коли побачили її потяг до навчання, то заохотили продовжувати освіту після успішного закінчення семирічки у Негостині. І так, **Клавдія Гуменюк** поступила до Педагогічної школи у м. Сереті, разом з іншими її однокласниками. Закінчила українську Педагогічну школу 1956-го року (третя у першому ряді на фото) і розпочала нелегку вчительську працю, разом з колегою-односельчанкою Юстиною Гарасим'юк (14-та у другому ряді), у Тульчанському повіті у селі Св. Георге.

Клич рідного простору зумовив повернення на Буковину. Наступного року працює вчителькою у школі села Калинешти-Купаренку, опісля у школі села Балківці, а від 1961-го року по вихід на заслужену пенсію 1990-го року, вчителює у рідній Негостині. Одразу виявляє себе якостями справжнього педагога-фахівця, серйозним ставленням до подвижницької праці всебічного виховання молодого покоління. З уклінною подякою відчуваю обов'язок подати сугестивні слова моїх дітей, Діяни та Георгія, котрим була вчителькою протягом I-IV класів: З панею Клавдією нема що гратися, треба вчитися і ще бути чемним!

У нашому селі, напевно і в інших, і учні, і родичі вживали відносно імені вчительки пестливу форму – пані Панорця, пані Сілвіка, пані Клавдінка, пані Міка – а це безсумнівно тому, що відчували оту теплу близькість вчительки до дитини у неочікуваній праці виховання дітей шкільного віку.

Окрім викладацької праці **Клавдія Гуменюк** плідно залучилась до культурної діяльності негостинської громади. Вірний читач наших часописів обізнаний в тому, що Педагогічна школа у м. Сереті і український ліцей, зіграли величезну роль у духовному піднесенні негостинців, і не тільки, аргументами стоять не тільки сотні випускників, а також і культурний розмій українського етносу Буковини, починаючи з отих післявоєнних 50-их років.

Ще з часу Педагогічної школи **Клавдія Гуменюк** виявила особливі вокальні здібності, залучилась активно до самодіяльних вокальних гуртків як школи, так і громади, які відзначались постійно на місцевому, повітовому, національному і міжнародному рівнях. Останній виступ

відбувся 1994 року, коли вокальний колектив «Буковинка» під проводом славнозвісного ди-

ригента Валеріана Яноша, виступив у Чернівцях з нагоди свята Незалежності України.

Брала участь у плеканні місцевих народних звичаїв та обрядодіянь, будучи одночасно і носієм цього предківського народного духовного скарбу, і фактором просування та передавання молодому поколінню.

У 1960 році, після довгих, щирх, дружніх відносин, **Клавдія Гуменюк** вийшла заміж за односельчанина **Євгена Григораша**, випускника 1955-го шкільного року того ж самого Серетського закладу, юнака сильного характеру, щирого ставлення до людини, мужньої будови, славного бомбардира у футбольній команді Негостини, а потім м. Серету, бо не випадково негостинці і серетяни називали його Спартак. Працював пан **Євген** медасистентом у лікарні м. Серету, і праця обидвох поєднувалась у певному плані: **Пані Клавдінка** своїм фахом дбала про духовне здоров'я людини, а **пан Євген** своїм фахом – про тілесне здоров'я людини. Ось як Всевишній гармонізує сімейні відносини! Ощасливилась сім'я двома прекрасними дітьми: **Вірджілом** та **Мірелюю**. Виховали вони своїх дітей у душі правди і любові до праці, чесного ставлення до себе і до ближнього, любові до предківських традицій, звичаїв та обрядодіянь, заохочували до науки взагалі, а до шкільної зокрема. Напевно і тому обидвоє дітей отримали вищу освіту, Вірджіл по інженерській спеціальності, а Мірела по викладацькій, наслідуючи, напевно, і бажання, і педагогічні здібності матері. У часі, кожен із них створив власну сім'ю та утішили родичів унуками.

Попрацювала **пані Клавдія Григораш** у Негостинській школі 30 років, а це означає приготувати до життєвої дороги 8 поколінь, означає поставити кожній дитині у душу і розум всі необхідні прилади та засоби, тобто знання і навички, йти далі власними силами, по власній дорозі. Бо це святий, подвижницький обов'язок кожного вчителя! Таке нелегке завдання виконала **пані Клавдінка** вповні і віддано, включаючи постійно родичів учнів до виховного процесу та всіх ін-

ших чинників, спроможних відкрити кожній дитині її власний життєвий напрямок.

Окремої уваги надавала **пані Клавдія Григораш** навчанню та удосконаленню рідної української мови. Любов та шанування рідного, Богом даного, духовного скарбу, якого прийняла у спадщину від своїх родичів та інших носіїв святого дару мови, пісні, звичаїв, обрядів, прищеплювала як своїм дітям, так і своїм учням, бо переконана була, що кожний етнос виокремлюється такими цінностями, є обдарований розвивати їх і додавати свій внесок до величезного букету світової культури. У бесідах про рідну мову та культуру вона ставила часто таке риторичне запитання: А як то було б у світі, якщо існував би

тільки один вид квітів, один сорт фруктів, один рід рослин або тварин?!... Кінець наших бесід звжди увінчала, аби всі чули, близько і далекобійною фразою: Би ви знали, я читаю всю нашу українську пресу, починаючи від статей моїх земляків!...

Пані Клавдія Григораш є останнім представником визначної галереї негостинських вчителів, які працювали більшість свого освітнього стажу у негостинській школі та символічним представником ряду поколінь українського етносу, що були бенефіціантами вишколу Серетської педагогічної школи та українського ліцею.

Без жодного перебільшення можна підкреслити і те, що негостинські випускники цього освітнього закладу працювали приблизно по всіх селах Сучавщини з україномовним населенням, а також і в багатьох місцевостях Мараморощини і Тульчі.

Похоронна процесія зібрала чисельну кількість негостинців і не тільки, бо діти і молодь, дорослі і старші вважали за святий обов'язок супроводити **пані Клавдінку** по тяжко-сумній дорозі неповернення. Відправили похоронну службу преподобні отці **Данієль Петрашук** парох Негостинської Церкви Св. Дмитрія та **Пуюлиць Дорін** – парох Церкви Св. Дмитрія Серетського кварталу Руснаки. У нагробних проповідях вони наголошували на апостольській ролі вчителя визволити людину з-під рабства темноти та надати їй духовної свободи і сили наслідувати свої здібності, те що усопша у **Бозі Клавдія Григораш** здійснила з любов'ю та відданістю.

Запрошений промовити спомина як колега по шкільній праці у негостинській школі, я був намірений виявити і шану, яку показували завжди негостинці, показують і нині, вчителям, зокрема **пані Клавдії**, бо бачили у них найближчих та найнадійніших помічників у вихованні дитини, бо вважали вчителів справжніми членами їхніх родин... І раптом сталося диво. Після довготривалої посухи, коли протягом більше як місяця над Негостиною не спустилася жодна крапля дощу, неочікувано, із непоказної хмаринки пролився дрібний теплий дощик... Напевно, природа, во ім'я Негостинців та всіх тих, котрі пізнавали та шанували вчительку **Клавдію Григораш**, спустила сльози суму, але й вдячності за її плідний внесок у виховання багатьох поколінь шкільного віку.

Вона піднялась до галереї престижних вчителів негостинської школи, котрим шана і пам'ять буде вічна! Нехай Господь береже їх у Царстві Небеснім! Амінь!

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото ватора

Як я стала викладачем латинської мови

Збираюся писати для читачів, які знають мене як випускницю філологічного факультету українського відділення в Бухаресті. Проте мало з них знають, що викладати українську в школі мені пощастило дуже мало часу: тільки перші два роки після закінчення навчання. Це відбулося на Мараморощині, у дуже мальовничім селі Вишавська Долина. Згодом я переселилася до Онешт, де мені довелося скористатися другою спеціальністю, тобто викладати румунську мову. Спочатку я одержала посаду у загальноосвітній школі, а далі у коледжі «Надя Команич», який мав філологічний профіль. Я радію, що й тут були здобуті гарні успіхи. Щороку я висилала учениць на національну олімпіаду, звідки вони поверталися з нагородами. (Мала навіть і таку велику радість, щоб на одній із них мене gratулювала моя улюблена професорка Зоє Думітреску Бушуленга.)

Так я працювала близько до виходу на пенсію. Останній мій ліцейський випуск почався у 1989-ому році. І саме тоді відбулася моя несподівана зустріч з латинською мовою.

Сталося так, що в тодішній політичній атмосфері у нашому ліцеї усі учні, котрі дотоді вивчали російську мову, раптом змінили свій вибір на користь англійської або французької. Тому що, в такому разі, одна з наших колег ризикувала залишитися без уроків, директорка вирішила, щоб кожна з нас, котра викладала румунську, виділили їй уроків, а нам поповнила іншими, які були ще вільні: зарубіжна література та латинська мова. П'ятеро з колег пристали, окрім мене, бо я заявила, що латинську не вивчала ніколи. На таке наша молода директорка відповіла несподівано: *«То й не будеш викладати, а тільки підписувати в реєстрі. Натомість зможете вибирати що самі схочете: і ти, і учні.»*

Я чомусь погодилася. У ті часи усім нам здавалося, що маємо право діяти по своїй волі. Але це тривало недовго. Коли я вперше зустрілася з моїми учнями дев'ятого класу, де мені доручили бути класним керівником, і повідомила про те, що в цей шкільний рік не будуть вивчати латинську, через що мають дозвіл вибирати румунську або всесвітню літературу, більшість з них прийняли вістку з навіть неприхованою радістю. Тільки одна з учениць раптом вискочила з партії і заявила рішучим голосом: *«Пані, але ж мені потрібна латинська, бо я маю вступати на юридичний факультет!»*

Слова учениці мене наче окропом облили, бо я, не подумавши, сказала: *«В такому разі тобі прийдеться вивчати латинську самій!»* Та я вже не змогла знайти спокою. Тому повернулася додому лише тоді, коли пристарала підручник з латині для дев'ятого класу, щоб поспробувати на своїй шкірі, як би то було, якби мене заставили «вивчати латинську «самій»». Дома мене перейняв такий справжній страх. Бо ж там знаходилися уривки з класичних авторів (Цицерон та Цезар), в яких розібратися було не легко і тим, хто вже мав деяку підставу, тобто підготовчий етап у восьмому класі. Тому я задумалася і вирішила, що потрібно взятися за діло. Таки на другий день я покликала ученицю Санду Сабіну до шкільної бібліотеки і запропонувала, щоб ми зайнялися самостійно латинською три

тижні, аби змогли побачити, яких результатів зможемо добитися. Так і сталося. При наступній зустрічі ми задали одна одній маленький тест і народилася велика надія: наш план спрацював. Її оцінка була 8, а моя лише 7, бо я була змушена починати з нуля. (Пам'ятаю й сьогодні мій перший успіх: відмінювання дієслова *sum, esse, fui.*) І так почалася наша співпраця. Того року була дуже прикра зима, у лютому навіть закрилася школа на цілий місяць, але нас обох охопила така велика охота до науки, що ми зустрічалися й тоді, уже у мене вдома. А в березні моя учениця взяла участь і на обласній олімпіаді, де здобула третю премію. (Щоправда, Сабіна володіла надзвичайною пам'яттю: вона училася на десять по всіх предметах, від дев'ятого до дванадцятого класу. Розуміється, що успішно вступила і на юридичний факультет.)

Далі буде описування вже мого латинського шляху. Наступного шкільного року до ліцею прибула нова викладачка латинської мови, але учні випросили у директорки, щоб наш клас працював і далі з мною, точніше з Сабіною. (Вона не тільки мене заохотила до латинської, а й своїх класних колег. Так гарно працювала на наших уроках, що і у них зародився інтерес до цієї мови. Одинадцять з них навіть вибрали латинську для бакалавру.)

Вихід на пенсію мав би означати й обов'язкову розлуку з цією новою захопленістю, проте не сталося так. На той час в місті Онешти був великий брак викладачів латинської мови. Тому що про мене вже пішла повістка, що можу викладати латинську, мене запросили працювати до кількох ліцеїв, хоч всі директори знали, що я не маю атестату. Сталося й так, що я мала уроки у всіх семи ліцеях нашого міста. Але слід признати, що мені не було легко, та за весь цей період я далі старанно підготовлялася, щоб удосконалити свої знання з латинської. (У цьому дуже багато допоміг мій син Флорін, котрий надсилав з Парижу дуже корисні книжки, теоретичні та практичні, з якими я часто ділилася і з своїми учнями. Вони знали, що я самоук і це їх підбадьорювало: якщо можна у мій вік, тим доступніше для них.)

Ітак я продовжила викладати ще 11 років після виходу на пенсію. Не можу скрити, що такі заняття приносили мені, попри великі труднощі та емоційні переживання, також велике задоволення. Подеколи мені навіть здавалося, ніби я закінчила ще один факультет заочно. А латинську я так дуже полюбила, що пізніше взялася і до грецької.

Такий своєрідний експеримент став приносити і чимало пізніших задоволень, по-перше те, що змогла пізнати велику кількість учнів і що багато з них і по сьогоднішній день не забувають мене, бо надсилають з різних місць, навіть з різних країн, подяки та милі спогади.

Але подяка, яка найбільше вразила моє серце, прибула таки від колишньої учениці Сабіни Санду. Адже слід признати, що то вона спричинила оту мою несподівану зустріч з латинською мовою.

Сталося це одного дня, коли я ще працювала в школі. Перед початком уроків мені сказали, що хтось з родичів чекає мене на коридорі. Я вийшла і дуже здивувалася, бо мене ждала матір Сабіни. Вона повідомила, що її дочка працює адвокатом у Швейцарії і що недавно вона там здавала докторський екзамen, де одержала гарну похвалу за свої знання, зокрема з латинської. Тому їй порадили, щоб передала подяку і своїй учительці. Тоді їй чомусь схотілося признати, що та не мала професійної підготовки з латині. Але члени комісії заявили, що в такому разі учителька тим більш достойна похвали. Тому вона послала свою маму, щоб обняла мене і поцілувала в обидві щок.

Це і була найбільша для мене нагорода.

Валерія ШОВКАЛЮК

В Яссах вийшов третій номер журналу «Етнічна симфонія»

У вівторок, 4 червня, у святковій обстановці у мерії міста Ясси відбулася презентація третього номера журналу «Етнічна симфонія» під девізом «Дружба – взаємодія між людьми і людей з природою». У заході взяли участь науковці з різних галузей, письменники, музеографи, редактори газет і ЗМІ, і, звичайно, представники національних меншин, які підготували матеріали, що публікуються в журналі: вірмени, євреї, греки, поляки, роми, росіяни старовіри, українці. Програма заходу, розроблена радником міського голови Моше Гропером,

включала презентацію мети журналу як ще однієї можливості самовираження та зустрічі різних етнічних громад у Яссах, після чого слідували виступи діячів культури і мистецтв та програма за участю учнів коледжу мистецтв ім. Октава Банчіле».

«Повертаючись до «Етнічних симфоній», для мене дружба, яка також є темою цього випуску журналу, означає взаємну повагу між людьми, вона має форму прекрасної фортеці з багатьма воротами і має назву: Ясси!

Ясси – це місто історії, різноманітності та мультикультуралізму. Від щирого серця дякуємо усім етнічним спільнотам, які протягом століть зробили вклад у динамічне економічне життя, а також багатьом художникам, акторам, спортсменам і науковцям. Разом ми перетворили Ясси у столицю, яка твердо та гідно відстоювала своє право бути на карті країни та Європи.

Столиця дружби, Ясси, й надалі залишатиметься відкритою, толерантною та духовною, тим більше, що ми, сучасні люди, потребуємо все більше солідарності та відповідальності.

Від нас залежить спільними зусиллями стати прикладом різноманітності, взірцем для всіх спільнот. Я переконаний, що ми на найкращому шляху!», – сказав у своєму зверненні до учасників міський голова Михайло Кіріке.

Яссська філія СУР представила на сторінках часопису акції,

організовані (з короткими презентаціями кожної акції окремо) за перші 5 місяців цього року: «Українські різдвяні традиції та звичаї – за старим стилем» із зауваженням, що згідно з рішенням Православної Церкви України на Єпископському Соборі в Києві та відповідно до Закону № 3258, з 2023 року офіційною датою Різдва в Україні є 25 грудня (замість 7 січня); «Міжнародний день рідної мови», «Міжнародний жіночий день»; «Міжнародний день письменника», спільно з письменниками Ясс; Вшанування національного поета Тараса Шевченка; святкування Великодня українцями в Румунії.

Окреме місце відведено двом великим заходам, організованим Союзом Українців Румунії в цей період:

«Два роки від вторгнення Російської Федерації в Україну» за участю представників місцевих інституцій, організацій та асоціацій, біженців з України та членів філії, з короткою презентацією основних моментів програми; Саміт Лідерів Світового Конгресу Українців із короткою презентацією тематики, представленої в рамках цього заходу.

Я також представив події, які філія планує провести в другій половині року якщо це буде можливо, враховуючи обставини, пов'язані з організацією та проведенням виборів у Румунії; деякі українські народні традиції, характерні для весняної пори року та інші матеріали.

На завершення акції, на прохання представників ЗМІ, я дав коротке інтерв'ю, під час якого коротко представив матеріали, викладені у третьому номері журналу та майбутні проекти філії та журналу відповідно.

Видання часопису етнічних громад у Яссах є ще однією можливістю ознайомити громадськість з діяльністю нашої філії, а також просувати традиції та звичаї українців, і вважаємо, що це ідея, яку слід наслідувати й іншим філіям.

Віктор ГРИГОРЧУК

Фото автора

Бабуся ЗІНА сповнила 100 літ

«Люби свого Бога, слухай Його голос, слова і притулись до Нього, а Він тобі продовжить життя», – так пише у святій книзі. Старість є вік доброго і мудрого розуму, коли думаєш про все своє життя, що проминуло, тому треба віддати їй честь і шану. Велика радість у тій сім'ї, де є старша людина, там багато розуму.

В селі Негостина (повіт Сучава), живуть люди похилого віку, довголітні, котрі вже переступили і через 90, але бабуся ЄУФРОЗІНА ФЕДЮК перебігла всіх і сповнила 100 літ. Про неї хочу даліше говорити.

27 березня 2024 року відбулося велике свято у сім'ї бабусі Єуфрозіни Федюк. Зібралися діти, внуки, правнуки і з великою радістю святкували свою маму, бабуся, прабабусю. Прийшли з подарунками, з квітами і великим тортом, де було написано «100». Великий сюрприз зробили і почесні гості. Священник нашої церкви Даниїл Петрашук, потім був Іван Аликсандру Петрашук, архидиякон від Радівецького протопоп'яту, а від Балківської примарії був присутній примар Василь Шойман, які віддали честь і шану ювілярці. Священник Даниїл Петрашук прочитав вдячні молитви за все її життя і просив Бога Святого, щоб дарував багато здоров'я.

Життя бабусі Зіни, як всі її знають, не було легким, вони пережили тяжкі часи. Народилася 27 березня 1924 в українській селянській сім'ї у Негостині. Сьогодні вона найстаріша жителька села і цілої комуні

Балківці. Про її життя можна дуже багато написати. Хочу сказати, що вона була завжди дуже робітна, пережила багато. Пережила тяжку війну, а потім великий голод після 1946-1947 рр. Була найстарша сестра у сім'ї, де було 4 дітей, і вона допомагала родичам їх кутати, працювала дуже тяжко, не боялася роботи з дитинства. Ходила до школи, знає читати і писати порумунськи і по-українськи. Вийшла заміж у молодих роках за Миколу Федюка, у них є одна дочка, Стела. Прожили довгі роки, а коли сповнила 73, стала одовицею. Залишилася біля дочки, котра вийшла заміж за Віктора Федюка, у них народилися 3 гарні дочки. Старша дочка Аліна, друга Міхаєла, а третя Габрієла; всі три стали вчительками, бабуся дуже радується ними. У бабусі Зіни є і правнуки Роберт і Деніса, котрі студенти. Всіма зібралися і дуже гарно святкували свою маму, бабуся і прабабусю. Вона була проста жінка, але розумна, вірна, ходила до церкви і навчила своїх внуків першу українську молитву «Отче наш». Бабуся Зіна дуже любила працювати і обробляти поле, дуже любила квіти і садила скрізь навкруг хати, щоб було гарно. Коли приходять до неї рідні, вона дуже радіє, а вони додають їй днів до життя.

Я хочу їй побажати багато здоров'я і радості у її гарній сім'ї. Фотографії показують як було на святкуванні бабусі.

«На многая і радісних літ»!

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614